

התורה עומדת על חכמה מפוארת ועמוקה עד מאד. ומרוב עוצמתה ואורה, הבורא הליבש סודות הכריאה הממונים בה בתוך סיפורים, חוקים ומשפטים. וזה כבוד המלך, לברא סדר נסתר ונפלא לפלא, לרוממות והתפעלות, להוד ולתפארת, ולא ממעלתו יתברך וכבוד המלכות להסדיר מהלך פשוט.

השיבה, עיון והדות השכל...

מכח שלמות סדרם ומתכונתם של דברי התורה בתכלית הסיפור והדקדוק – איך כל דבר מוצא מקומו, שזורים אחד אל אחד, קלועים דבר בתוך דבר, איך בפסוק אחד טמונים אלפי פירושים, לפי הפשט לפי הרמז לפי הדרש ולפי הסוד – מתעטף שכל האדם מראה מרוממת. ובהגיע לנעימות זה, ברגע אחד נקשר באין מכחיש לדעת עליון וזו היא יראת הרוממות שאמרו חכמים שכך היא היראה אמיתית. ואז יבחין ויבין שכל הכבוד שחושב לזכות בהיותו מתעסק במלאכתו החול הוא אפס ומאומה לעומת הפאר, ההדר והכבוד של מלאכת הקודש.

היראה

ואהבת הבורא הם הבורא מטיל פחד על עמו על כורחו. להפיק, הוא חסד גדול אשר עשה הבורא לבניו כי חפץ להעניק להם מטובו ונתן כביכול מתכון איך להידבק בו ולשבת תחת חסותו בשלווה ונחת, והוא כאשר האדם נכנע כל כולו אליו ומראה שאין עוד מלבדו. כי האב האוהב את בנו לא יחפץ שיתמלא הבן במידות רעות, אבל מאהבתו שיש לו עליו מתנהג עמו בתבונה רבה, עד שיטיב את דרכיו. כי אין המוסר שהבורא מייסר את עמו מוסר נקם ומכת אויב, אלא אהבה כאב שאוהב את בנו. נמצא, שמאהבתו אותו ירצה ודאי לחבבו כשילך בדרך טובה, ולתת לו שכר גדול. ומאהבתו עצמה שרוצה בטובתו ולא ברעתו, ירצה לייסרו אם יקלקל מעשיו.

(מסובב על דברי הרמח"ל בדעת תבונות ס' קלח) האהבה והיראה לבורא הם אמצעיים חזקים המקרבים האדם אליו, הם מזככים את חושך החומר ומזהירים זוהר הנשמה, ומעלים את האדם מעילוי לעילוי עד ששיג קרבתו יתברך. והיראה המדובר היינו יראת הרוממות ולא יראת העונש, שיהיה האדם מתבונן על גודל רוממותו יתברך, ועוצם שפלות האדם, ויכניע עצמו

לפניו, ויבוש מרוממותו. ובכך יהיה חושק ומתאוה תמיד להיות מן העובדים לפניו, להתהלל בתהילתו ולהשתבח בגדולתו. והנה כדי להשיג יראת הרוממות צריך התמדה בלימוד לגלות כל חלקי התורה.

נבאר כיצד...

נמחיש את הענין על פי משל של אדם העומד לפני בנין מפואר ומתפעל מיופיו וצורתו. הוא מתרגש מגודל החכמה שטמון בו, מתפעל מהסדר וההרכבה של כל החלקים באופן מדויק ומשורטט בתכלית הסיפור. ובכך נמשך ונקשר נפשו למקום זה היות עומד לפני גדול ממנו בחכמה. כך בתורה הקדושה, אם אדם מסתפק לשמוע מה אסור ומה מותר ולא ניגש אליה בעמקות ושקידה, לא יזכה לראות גודל המלאכה ופאר המחשבה שטמון בה, ובכך לא יתפעל ולא ייתן החשיבות הראויה לה. מה שאין כן היודע את משפטי התורה על בורים לפי עומק הדברים, מגלה איך הכל עומד על חשיבה, עיון וחדות השכל, ונעמדים כבנין מפואר ומהודר. אז מתנוצץ בתוכו אור עליון המאיר את הנפש ונועם השלמות עד החלטה מונחת שהיא יצירה אלוקית ולא מעשה אדם. ומשתעשע ומתלהב להשכיל

בם ולא עוזב אותם. אולם, החכם שמתהלל בחכמתו או הגיבור בגבורתו או העשיר בעושרו לא יוכל להדבק כל כולו לבוראו היות משאיר חלק לעצמו ולא נכנע אליו בכל הבחינות ונמצא חסר ביראת הבורא כי רק לפי שיעור הכנעה לבורא כן הוא שיעור התדבקות אליו וממילא שיעור הטוב המקבל, כי השם הטוב נתן בחירה לאדם עד כמה הוא חפץ להידבק בו ולקבל הטוב האמיתי.

המונע העיקרי אצל האדם להיכנע לפני בוראו הוא מידת הגאווה שבו, שלא יתכן שיהיה משועבד לזולת היות בעל כוחות ובעל בחירה. עליו להתבונן מי נתן לו כח הבחירה ולמה, לדעת שכל המטרה היא לתת מקום לעבודת הקודש, היינו שרצון הבורא לכבד את האדם לרוממו, שיהיה הוא הקונה הטוב ולא לקבלו ממנו בחינם. וזה רק מכח הבחירה, שמחליט מעצמו להסיר את המניעות להתקרב למקור הטוב. נמצא כי רק מכח הבחירה יכול להגיע לשכר האמיתי. וכשם שיכול להשתמש מכח הבחירה לתכלית הזה יכול גם להשתמש בו לפי שרירות לבו ומתרחק מתכלית האמיתי.